

NEWSLETTER SZIF

STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ
INTERVENČNÍ FOND

LISTOPAD / PROSINEC 2025

06

**Úvodní slovo generálního
ředitele SZIF**

**Jak kapr změnil českou krajinu
i štědrovečerní menu**

Jak se loví Bezdrev

**Ani s příchodem zimy
zemědělcům práce nekončí**

**Vesnice roku 2025: Tradice,
spolupráce a živý venkov**

Obsah

Aktuality	3
Úvodní slovo generálního ředitele SZIF	6
Jak kapr změnil českou krajinu i štedrovečerní menu	8
Kapr je superpotravinu i tradice, kterou bychom měli chránit	13
Jak se loví Bezdrev	16
Národní dotace pomáhají s provozem potravinových bank	20
Jak být volně žijícím zvířatům dobrým sousedem	22
Ani s příchodem zimy zemědělcům práce nekončí	26
Vesnice roku 2025: Tradice, spolupráce a živý venkov	29
Do Polabí za historií, tradicemi a klidnou hladinou Labe	32
Uzený pstruh s lehkým vídeňským salátem	36
Chystáme	38

SZIF STÁTNÍ
ZEMĚDĚLSKÝ
INTERVENČNÍ
FOND

Přejeme Vám příjemné prožití
vánočních svátků a úspěšný rok 2026.

Newsletter SZIF

Vydává: Státní zemědělský intervenční fond **Periodicita:** dvoutříměsíční

Měsíc vydání: prosinec 2025 **Redakce:** Oddělení tiskové, SZIF

Foto: archiv SZIF, Depositphotos, archiv Petra Janouška, archiv MZe.

Infolinka: +420 222 871 871 / info@szif.gov.cz / szif.gov.cz

Najdete nás také na:

Aktuality

O projekty Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol je velký zájem

Do projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol se ve školním roce 2025/2026 zapojí téměř 4 000 základních škol po celé ČR. Celková podpora pro školní rok 2025/2026 činí 301 271 194 Kč, z toho více než 151 milionů korun je určeno na projekt Mléko do škol a téměř 150 milionů Kč na projekt Ovoce a zelenina do škol. Do projektu Ovoce a zelenina do škol se v aktuálním školním roce zapojí 3 982 základních škol s 587 120 žáky a do projektu Mléko do škol pak 3 790 škol s 555 969 žáky. Dodávky bude zajišťovat v rámci projektu Ovoce a zelenina do škol 12 schválených žadatelů, v rámci projektu Mléko do škol 8 schválených žadatelů.

V 6. kole dotací na rozvoj venkova bude rozděleno 7,7 miliardy korun

Ministerstvo zemědělství v rámci 6. kola příjmu žádostí o dotace na rozvoj venkova rozdělí 7,7 miliardy korun. Rekordní částka 1,5 miliardy korun je určena pro mladé začínající zemědělce, téměř 3,5 miliardy směřuje na investice do zemědělských podniků. Investice do zpracování zemědělských produktů budou podpořeny více než 2 miliardami korun. Financovány budou všechny žádosti na výsadbu melioračních a zpevňujících dřevin (19 mil.), na přeměnu porostů náhradních dřevin (131 mil.) a obnovu lesních ploch po kalamitě (110 mil.). Částkou 350 milionů budou podpořeny inovativní projekty na nové způsoby výroby nebo nové agrotechnické postupy.

Ministerstvo zemědělství má připraveny národní dotace pro rok 2026

Zemědělci v ČR obdrží v roce 2026 ze státního rozpočtu 3,2 miliardy korun na živočišnou i rostlinnou výrobu. Více než 3 miliardy korun půjde na neinvestiční dotace a téměř 152 milionů na pořízení dlouhodobého hmotného majetku. Největší část peněz směřuje do živočišné výroby (2,4 miliardy korun), do rostlinné výroby (téměř 489 milionů), potravinářství (111 milionů) a na ostatní aktivity (více než 201 milionů). Součástí vládou schváleného materiálu je i Rámcový program pro řešení rizik a krizí v zemědělství, který může být spuštěn v případě nenadálé katastrofy, která by postihla zemědělský sektor.

SZIF začal vydávat rozhodnutí na podporu BISS

Podpora BISS (Základní podpora příjmu pro udržitelnost) se vyplátí 24 757 žadatelům, kteří celkem obdrží téměř 6,2 miliardy korun. Ve většině se jedná o doplatky záloh. Cílem opatření BISS je stabilizace příjmů aktivních zemědělců, přičemž žadatel musí řádně obhospodařovat minimálně 1 hektar zemědělské půdy, s výjimkou zemědělských kultur jiná kultura, mimoprodukční plocha, plocha s kontejnery nebo rybník. Výplata BISS probíhá od 1. prosince 2025. Celkově SZIF podpoří v roce 2025–2026 v rámci podpor Jednotné žádosti celkem 29 578 zemědělců a farmářů, jimž rozdělí téměř 32 miliard korun.

Pravidla pro vyplácení národních dotací v roce 2026

Ministerstvo zemědělství zveřejnilo zásady, na jejichž základě bude v příštím roce vyplácet národní dotace. Novinkou bude podprogram na podporu ozdravování chovů prasnic, podprogram na biologickou ochranu chmele a záloha na dotace podporující mimoprodukční funkce rybníků. MZe také zpřesnilo podmínky a výši sankcí za týrání zvířat. Dotační programy pro rok 2026 navazují na programy v předešlých letech, ale zároveň reflektují aktuální požadavky sektoru zemědělství. Jsou zaměřeny na živočišnou i rostlinnou výrobu, vzdělávací akce a prezentaci výsledků práce. Podpoří také činnost nevládních organizací, účast na mezinárodních výstavách, veletrzích a zvýšení povědomí o českém zemědělství.

Rozhodnutí v pěti opatřeních Jednotné žádosti míří k žadatelům

SZIF začal vydávat rozhodnutí na Podpory příjmu vázané na produkci/chov (CIS) a na Platbu pro malé zemědělce. V součtu se jedná o opatření ve výši téměř 2,4 mld. korun. V rámci CIS dojnice bude rozděleno mezi 1 657 žadatelů více než 1,21 miliardy, na CIS masná telata je mezi 6 366 žadatelů vyčleněno přibližně 588 milionů korun. U dotačního titulu CIS cukrová řepa si 904 žadatelů rozdělí téměř 369 milionů korun. V rámci CIS chmel poputuje mezi 118 žadatelů skoro 74 milionů korun. Od 2. prosince fond rovněž vydává rozhodnutí na opatření Platba pro malé zemědělce. Vyplaceno bude téměř 87 milionů 4 763 žadatelům. Rozhodnutí jsou vydávána v termínu dle Harmonogramu předpokládané administrace Jednotné žádosti 2025–2026.

SZIF začal vydávat rozhodnutí na opatření ANC a Natura 2000

SZIF začal vydávat rozhodnutí na opatření Oblasti s přírodními a jinými omezeními (ANC) a Natura 2000. V rámci opatření Oblasti s přírodními a jinými omezeními (ANC) si 21 520 žadatelů rozdělí přes 4,3 miliardy korun. Opatření podporuje zemědělce v oblastech s nižší produkcí, jež vzniká v důsledku horších produkčních vlastností půdy a omezených možností využití půdy. Pro opatření Natura 2000 je vyčleněno letos téměř 25 milionů korun, které si rozdělí 750 žadatelů. Cílem opatření je podpora hospodaření v oblastech, kde je zemědělské hospodaření omezeno z důvodu ochrany životního prostředí. Obě podpory jsou vypláceny v rámci neprojektových opatření Rozvoje venkova.

50 milionů korun na opravy kulturních prvků venkova

Na opravu a údržbu drobných kulturních památek poskytne Ministerstvo zemědělství v roce 2026 žadatelům 50 milionů korun. Nově je maximální výše dotace na jeden projekt zvýšena z 300 tisíc na 400 tisíc korun. Dotace jsou určeny na údržbu, obnovu a opravu drobných venkovských staveb, které neslouží k osobnímu užívání nebo podnikání. Patří sem například kapličky, křížové cesty, smírčí a jiné kříže, exteriérové sochy nebo hřbitovy a hřbitovní zdi. Cílem dotačního programu je přispět k zachování charakteristického rázu venkova, a tím zvýšit turistickou atraktivnost a oživení venkovských oblastí. Registrace žádostí o dotaci bude spuštěna od 2. do 15. února 2026.

Začala platit nová pravidla pro zábavnou pyrotechniku

Od 1. 12. 2025 platí nová pravidla pro prodej a používání pyrotechnických výrobků, jejichž cílem je omezit hluk, snížit riziko požárů a chránit zdraví lidí a zvířat. Novela zavádí tzv. ochranná pásma, která zakazují používání pyrotechniky do vzdálenosti 250 metrů od nemocnic, domovů pro seniory, zoologických zahrad, chovů zvířat a dalších citlivých objektů. Ministerstvo zemědělství proto na svém webu spustilo interaktivní mapu, která zobrazuje všechny zóny, kde je odpalování pyrotechniky omezeno nebo zakázáno. Ochrana hospodářských i volně žijících zvířat je zásadní, protože použití pyrotechniky způsobuje zvířatům vysoký stres a může dojít k jejich zranění.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

**blíží se závěr roku
a při této příležitosti
bych se rád ohlédl za
naší práci a podporou
českého zemědělství.
Rok 2025 byl pro ze-
mědělství z hlediska
přírodních podmínek
o něco stabilnější než
rok předchozí, přesto
však plný výzev.**

Například letošní žně prošly poměrně dramatickým vývojem. Sklizeň ovlivnilo nejdříve sucho a pak zase vydatné deště, přesto se nakonec podařilo počáteční zpoždění výrazně vyrovnat a žně dokončit v meziročním porovnání dokonce s vyšším výnosem základních obilovin. Vážím si všech zemědělců a farmářů, jak pružně se s nepřízní počasí v tomto období vypořádali.

SZIF byl po celý rok pro české zemědělce oporou prostřednictvím řady dotačních programů. Dotace z evropských i národních zdrojů

opět přispěly k celé řadě podpořených žádostí a smysluplných projektů. Kromě běžné agendy jsme se věnovali i dozvukům povodní z roku 2024. Vyplacením mimořádných kompenzací jsme pomohli zmírnit škody, které zemědělce výrazně zasáhly.

I v letošním roce byla jednou z našich priorit výplata prostředků z Jednotné žádosti. Pokračovali jsme ve výplatě záloh v rozšířeném modelu a vyplatili jsme podobnou rekordní částku jako v předchozím roce, a to 9,5 miliardy korun. V této oblasti jsme kladli velký důraz na osvětu, poradenství a informační servis. Pro žadatele jsme uspořádali 32 seminářů a 3 online webináře, kterých se zúčastnilo celkem 6 110 zemědělců.

Své úsilí věnujeme také digitalizaci, která ostatně i v dalších odvětvích přináší celému lidstvu výrazný posun. Již třetím rokem funguje na SZIF družicový monitoring zemědělských ploch (systém AMS), díky kterému výrazně klesl počet kontrol na místě a významně tak přispěl k úspoře času zemědělců. Portál AMS byl letos sloučen s Portálem GTFoto, proto jsou zemědělcům

nyní všechny funkcionality dostupné na jednom místě a pod jedním přihlášením, což jim také výrazně zjednodušilo práci. V příštím roce Portál AMS ještě čeká nová struktura, kterou jsme připravili ve spolupráci se zemědělci podle jejich priorit tak, aby jim práci nadále ulehčoval.

Rok 2025 byl úspěšný i pro značku kvality Regionální potravina. Zájem o toto prestižní ocenění opět vzrostl. Letos o ni soutěžilo celkem 496 výrobců s 1 911 produkty. Regionální potravina tak výrobcům poskytuje důvěryhodný punc kvality a regionálního původu a představuje žádanou pomoc také v propagaci regionální produkce.

Z výzkumů víme, že značku Regionální potravina znají téměř dvě třetiny české veřejnosti, což považujeme za velký úspěch.

Pomoc a poradenství zemědělcům ohledně dotační podpory jsou nezbytnou součástí naší agendy. SZIF je zemědělcům k dispozici na 65 regionálních pracovištích v sedmi regionech České republiky, která poskytují služby žadatelům přímo v místě jejich působení. Zároveň je jim k dispozici také naše infolinka, kde jsme v letošním roce vyřídili skoro 14 tisíc dotazů.

Jsem rád za letošní velmi dobré výsledky. Věřím, že na ně v příštím roce navážeme a že i nadále

budeme úspěšně posouvat podporu českému zemědělství. Děkuji všem, kteří se na tomto úsilí podílejí – zemědělcům, odborným pracovníkům, partnerům v regionech i kolegům ze SZIF. Děkuji za vaši pracovitost, profesionalitu a vstřícnost.

Dovolte, abych vám touto cestou popřál klidné a příjemné prožití vánočních svátků a do nového roku 2026 hodně zdraví, pohody a úspěchů – v pracovním i osobním životě.

S úctou

Petr Dlouhý
generální ředitel SZIF

Jak kapr změnil českou krajinu i štědrovečerní menu

Za kaprem se skrývá příběh, který ovlivnil podobu české krajiny i vodní režim. Rybníky, budované kvůli jeho chovu, dnes zadržují vodu, chrání přírodu a tvoří krásné scenérie – a přitom stále živí tradici českého rybníkářství.

Kapr obecný (*Cyprinus carpio*) má původ ve střední a východní Asii a dále se šířil v povodí Dunaje a Černého moře. Jeho divoká forma, tzv. sazan, obývala velké řeky a jezera Eurasie. V českých zemích se původně nevyskytoval, jeho chov se rozšířil až ve středověku díky klášternímu hospodářství. Kapr je považován za první domestikovanou rybu a jeho zavedení do rybníkářství znamenalo zásadní milník v historii akvakultury. Současná podoba kapra se od původní divoké formy výrazně liší – staletí šlechtění vedla k vyššímu tělu, rychlejšímu růstu, různým typům ošupení (šupináč, lysec, řádkový, hladký) a lepší adaptaci na život v rybníku.

Počátky chovu kapra v českých zemích

Kapr se rozšířil díky římským legionářům, s nimiž se postupně dostal i do střední Evropy, kde byly pro jeho chov ideální podmínky a vhodné terény pro budování rybníků. První zmínky o jeho chovu v českých zemích pocházejí ze 12. století, kdy se ryby začaly cíleně vysazovat do vodních nádrží u klášterů. Intenzivnější rozvoj oboru je tak spojený s klášterní kolonizací ve 12. a 13. století, zejména s aktivitami řádů benediktinů a cisterciáků, kteří spravovali rozsáhlá a velmi stará rybníční hospodářství a stáli v čele proměny české krajiny.

Kapr jako symbol Vánoc

Přestože byla produkce kapra masivní již od 16. století, jeho postavení jako národního vánočního symbolu se vyvíjelo s výrazným kulturním zpožděním. Dříve byly populární jiné ryby, zejména štika, která se podávala s kořeněnými, často sladkými omáčkami. Na venkově, v chudších oblastech se až do 20. století v době svátků jedly

luštěninové pokrmy a postní kaše z krup a hub, tzv. kuba. Kapr se na stolech šlechty objevuje v 17. století, ale teprve v 19. století získává status nedílné součásti měšťanské vánoční večeře a až ve 20. století kapr postupně nahradil ostatní

Kapr jako postní ryba

Hlavním hybatelem masivní expanze rybníkářství ve středověku byl náboženský požadavek církve na zdržení se konzumace masa v postní dny (např. pátky, Velikonoce a Štědrý den). Institut půstu směřuje k fyzické i duchovní očistě věřícího. Teologické zdůvodnění podporovalo konzumaci lehce stravitelných ryb, které šetřily energii, kterou mohl křesťan věnovat duchovnímu životu a sebezpytování. A protože tradiční říční rybáři nedokázali uspokojit poptávku po postní potravě, stal se umělý chov kapra nejspolehlivějším a nejefektivnějším způsobem zajištění dostatečných zásob ryb pro klíčová období liturgického roku.

hospodaření s vodou i rybami a často využívaly neúrodná, bažinatá území. Rybníkářství se tak stalo nejen ekologicky smysluplným, ale i vysoce lukrativním způsobem zhodnocení kapitálu.

Proč právě kapr?

Dominantní rybou českého rybníkářství se stal kapr díky své odolnosti, nenáročnosti a schopnosti dobře růst ve stojaté vodě. Na rozdíl od jiných druhů ryb dobře snáší proměnlivé podmínky rybníků, má rychlý růst a vysokou výtěžnost masa. Jeho všežravost umožňuje efektivní chov bez nutnosti nákladného krmení. Navíc je výživný a dobře se přepravuje a uchovává.

Zlatý věk rybníkářství

První velké rybníky nechal zřídit Karel IV., čímž položil základ systematickému rybníkářství. Skutečný rozmach však nastal až v 15. a 16. století, kdy se rybníkářství stalo významnou součástí hospodářství a posunulo české země na první místo v evropské produkci kaprů. Pod vedením mistrů, jako byli Štěpánek Netolický a Jakub Krčín, vznikaly tisíce nových rybníků – jednotlivě i jako rozsáhlé rybníční soustavy. Tyto stavby byly promyšleně navrženy pro efektivní

postní pokrmy a stal se ikonou českých Vánoc.

Smažený, nebo namodro?

Nejčastější dnešní úpravou je od druhé poloviny 20. století smažený kapr s bramborovým salátem, ale regionálně se recepty liší – například na Moravě se často připravuje tradiční kapr namodro, v některých oblastech se podává vinný kapr nebo kapr pečený s bylinkami. K tradičním chodům štedrovečerní večeře patří také rybí polévka z kapřích hlav, skeletu, vnitřností a zeleniny. Rybí polévka má nejen výživovou hodnotu, ale i symbolický význam – představuje hojnost, zdraví a propojení s přírodou. Její příprava bývá často rodinným rituálem, který se dědí z generace na generaci.

Kapr jako symbol hojnosti

V lidové kultuře je kapr vnímán jako ryba, která přináší štěstí, hojnost a zdraví, a pojí se s ním řada vánočních zvyků. Šupina pod talířem nebo v peněženke má zajistit bohatství, zakopávání rybích kostí pod ovocné stromy má přinést lepší úrodu nebo pouštění kapra zpět do řeky je symbolem štedrosti a návratu k přírodě. I když kapr původně není zcela domácí, stal se součástí národní kultury a je vnímán jako „česká ryba“. Není tak jen jídlem,

ale i nositelem tradic, které spojují rodinu, víru i vztah k české krajině.

Rybníky a krajina

Budování rybníků mělo zásadní dopad na podobu české krajiny – nejen z hlediska hospodářství, ale i ekologie, vodního režimu a estetického vnímání prostoru. V ČR je produkce ryb z více než 93,5 % zabezpečována v rybnících a nejvíce zastoupenou rybou je kapr obecný (přes 82 %). Nachází se zde více než 24 000 rybníků a vodních nádrží. Celková katastrální plocha všech rybníků je zhruba 53 000 ha, z nichž více než 41 000 ha plochy slouží pro chov ryb. Největším rybníkem je Rožmberk, druhý největší je Bezdrev a třetí v pořadí je Horusický rybník.

Vodohospodářská funkce

Rybníky pomáhají zadržovat vodu v krajině, čímž zmírňují dopady sucha a přispívají k udržení mikroklimatu. Fungují jako přirozené nádrže, které regulují odtok vody, zpomalují erozi a podporují vsakování. Jsou aktivně manipulovatelným strategickým nástrojem protipovodňové ochrany. Odhadovaná celková retenční kapacita všech rybníků v České republice je zhruba 0,5 miliardy kubíků vody.

Klimatická funkce

Rybníky mají významný vliv na mikroklima krajiny. Díky odpařování vody ochlazují okolí, zvyšují vzdušnou vlhkost a pomáhají zmírňovat extrémní teploty, které jsou stále častější v důsledku klimatických změn. Fungují jako přirozené zásobárny vody, čímž snižují riziko sucha a podporují stabilitu ekosystémů. V létě přinášejí příjemné ochlazení, v zimě zadržují vodu pro další sezónu.

Ekologická funkce

Ekologicky jsou rybníky cennými biotopy. Slouží jako přirozené útočiště pro vodní a mokřadní organismy, podporují biodiverzitu a vytvářejí stabilní ekosystémy. Jsou také důležitým stanovištěm

pro ptactvo, obojživelníky a hmyz, a tím přispívají k udržení rovnováhy v přírodě. Kromě toho fungují jako filtrační systém, který omezuje šíření znečištění a chrání okolní prostředí.

Rekreační a estetická funkce

Rybníkářství spojilo praktické využití vody s péčí o přírodu a krásu krajiny. Rybníky utvářejí charakter krajiny, tvoří krásné scenérie a přinášejí pocit harmonie mezi člověkem a přírodou. Nabízejí prostor pro rekreační aktivity – sportovní rybolov, turistiku, cyklostezky či pozorování přírody. Jsou oblíbeným cílem výletů a přispívají k atraktivitě krajiny, kterou dotvářejí svou klidnou hladinou a okolní zelení.

Produkční funkce

Rybníkářství má i dnes u nás významný hospodářský dopad, zaměstnává tisíce lidí a tvoří stabilní segment zemědělství. Česká republika spolu s Polskem patří mezi dva nejvýznamnější producenty kapra obecného v celé Evropské unii. Jeho produkce se u nás dlouhodobě pohybuje kolem 17–20 tisíc tun ročně. Z toho 9–11 tisíc tun se vyváží, zejména do Německa,

Polska a na Slovensko. Celková spotřeba ryb v ČR je ve srovnání s EU nízká – aktuálně asi 5,9 kg na osobu ročně. Spotřeba kapra a dalších sladkovodních ryb se postupně snižuje a omezuje se hlavně na vánoční období (přibližně 0,8 kg na osobu ročně). Kapra si na Štědrý večer dopřává v Čechách jen okolo 40 % domácností, zatímco řízek zde dominuje. Na Moravě je situace opačná – kapra preferuje až 78 % domácností. Rybí polévka je běžná ve třetině českých domácností.

Kvalita za dobrou cenu

Kapr je nutričně hodnotnou rybou s vysokým obsahem kvalitních bílkovin, minerálních látek a omega-3 mastných kyselin. Kapři z rybníků nejsou vystaveni chemickému znečištění jako ryby z řek a jejich zdraví podléhá přísným kontrolám. Navíc se před prodejem sádkují, aby ztratili bahnitou příchut' a maso bylo chuťově příjemnější.

Mnoho lidí odrazuje množství kostí, ale i to má řešení. Například pro oblíbené rybí hranolky se kapří maso upravuje především v oblasti hřbetní svaloviny a ocasu hustými prořezy, které kosti rozruší. Skvělé je také kapří mleté maso, které lze

jednoduše použít na karbanátky, burgery nebo sekanou.

Cenově patří kapr mezi nejdostupnější ryby na našem trhu. Ve srovnání s lososem, pstruhem a dalšími druhy ryb je výrazně levnější. Dokonce i v porovnání s drůbežím, vepřovým či hovězím masem se řadí mezi nejlevnější zdroje kvalitních bílkovin.

Co takhle dát si kapra?

Je tedy škoda, že je kapří maso opomíjenou volbou a nejíme ho častěji. Pro svou dostupnost,

příznivou cenu i výbornou nutriční hodnotu by si zasloužilo pevnější místo na našem stole nejen o Vánocích. Kapr je ryba, která k české tradici patří stejně jako rybníky v krajině – symbol klidu, přírody a poctivého hospodaření. Když si ho dopřejeme i mimo sváteční čas, podpoříme nejen vlastní zdraví, ale i české rybářství a tradici, která nás spojuje už po staletí.

Budoucnost a podpora českého rybářství

Budoucnost českého rybářství bude záviset na schopnosti držet krok s novými trendy, zvýšit konkurenceschopnost a nabídnout spotřebitelům rybí produkty, které budou chtít jíst nejen o Vánocích.

Operační program Rybářství

Klíčovou roli v této proměně hrají dotace z Operačního programu Rybářství, díky kterým mohou producenti investovat do moderních technologií, obnovy rybníků

i projektů na zpracování ryb včetně jejich tepelné úpravy. Rybníky však nejsou jen zdrojem ryb – udržují vodu v krajině, chrání život, který je s vodou spojený a dodávají české přírodě její nezaměnitelné kouzlo. Právě proto program nabízí také kompenzace na zajišťování mimoprodukčních funkcí rybníků. Pomáhá tak pečovat o českou přírodu i rybářskou tradici, za kterou stojí srdcaři, na které můžeme být právem hrdí! ■

Operační program Rybářství na období 2021–2027

Operační program Rybářství je nástrojem čerpání prostředků z Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu (ENRAF). V České republice je program zaměřený na odvětví sladkovodní akvakultury a jeho hlavním cílem je konkurenceschopná, odolná a udržitelně se rozvíjející akvakultura, což je zároveň hlavní cíl pro oblast akvakultury definovaný v Zelené dohodě a v navazující strategii Evropské komise „Od zemědělců ke spotřebitelům“.

Seznam aktivit v rámci OP Rybářství 2021–2027

- 1.4.1 Shromažďování
- 1.4.2 Sledovatelnost
- 1.6.1 Vysazování úhoře říčního
- 2.1.1 Inovace
- 2.1.2 Investice do akvakultury
- 2.1.3 Investice do intenzivních akvakulturních systémů
- 2.1.4 Kompenzace
- 2.2.1 Propagační kampaně
- 2.2.2 Zpracování produktů
- 2.2.3 Organizace producentů
- 2.2.4 Opatření pro neočekávané události
- 5.1.1 Technická pomoc

V lednu 2026 bude spuštěna 4. výzva na aktivitu 2.1.4 Kompenzace, která podporuje mimoprodukční funkce rybníků a pomáhá podnikům akvakultury vyrovnat ekonomické ztráty vzniklé plněním celospolečenských cílů v oblasti klimatu a životního prostředí. Žadosti lze podávat od 20. 1. do 9. 2. 2026.

Na jaře 2026 (duben–květen) budou spuštěny i další výzvy, které se zaměří především na aktivity: 2.1.1 Inovace, 2.1.2 Investice do akvakultury, 2.2.2 Zpracování produktů a 2.2.1 Propagační kampaně. Další výzvy budou následovat na podzim roku 2026.

V rámci Operačního programu Rybářství 2021–2027 je snaha i nadále pokračovat ve snižování administrace a pozitivních úprav Pravidel ve vztahu k žadateli/příjemci. Do současné doby se mimo jiné povedlo následující:

- ✓ Zrušení povinnosti dokládání příloh a určování velikosti.
- ✓ Zavedení paušální sazby na nepřímé náklady a zavedení jednotkových.
- ✓ Byla odstraněna podmínka závazného data předložení Žadosti o platbu.
- ✓ Zavedení pozastavení administrace během vánočních svátků.
- ✓ Zavedení možnosti přezkumu po celou dobu realizace projektu včetně doby udržitelnosti.
- ✓ Umožnění zápočtu pohledávek.
- ✓ Zjednodušení dokládání účetního dokladu za prodané ryby či zpracované ryby.
- ✓ Zkrácení lhůty na výplatu finančních prostředků.

Od příjmu žádostí v roce 2025 došlo k rozšíření způsobilé výměry rybníků o výměry 0,5–1,99 ha u aktivity 2.1.4 Kompenzace – katastrální výměra (vodní plocha) každého podporovaného rybníka nesmí být menší než 0,5 a větší než 5,00 ha. Změna vedla k registraci až cca 1 500 rybníků z cca 700–800 rybníků.

Kapr je superpotravina i tradice, kterou bychom měli chránit

Rybářství Kardašova Řečice patří mezi největší soukromé chovatele ryb u nás. S jednatelem a výrobním ředitelem Petrem Janouškem jsme si povídali o výzvách spojených s klimatickými změnami, klesající oblíbenosti kapra i o tom, proč je český kapr zdravější než losos z klecového chovu.

Rybářství Kardašova Řečice bylo založeno v roce 1994 a rychle si vydobylo pozici jedničky mezi soukromými rybářstvími v Česku. Spravuje téměř 3 000 ha ploch rozložených na zhruba 350 rybníků v okrese Jindřichův Hradec (a několika v Táboře a Pelhřimově), což ho řadí na druhé místo v republice hned po Třeboni. Obhospodařují například rybníky Holná, Kačležský nebo Krvavý.

Končí výlovy rybníků – byl to pro vaše rybářství úspěšný rok?

Řekl bych, že spíše průměrný. Vloni bylo vody moc, letos zase málo. Hospodaříme v souladu s přírodou a snažíme se naplno využít to, co nám dovolí. Ryb jsme vylovili podobně jako minulý rok a jejich váha je vyšší, ale zájem klesá a dobře ryby prodat je stále těžší.

Kolik ryb ročně pochází z vašich rybníků?

Zhruba 1 200–1 300 tun všech ryb. Hlavní rybou je kapr, toho míváme kolem 1 100 tun, pak chováme třeba amury, líny, štiky, candáty, sumce, bílé ryby a okouny. Zhruba 85 % ryb vyvážíme do ciziny, konkrétně je to Slovensko, Polsko, Rakousko, Německo, Belgie a Francie. Našimi zákazníky jsou hlavně zpracovatelé ryb. Před Vánoci si k nám na sádky přijde pár lidí pro živého kapra, ale to je jen zlomek naší produkce.

Kapr je naší národní rybou, je jeho oblíbenost stále vysoká?

Jeho spotřeba u nás i v rámci Evropy bohužel klesá, lidé upřednostňují lososa. Nevýhodou kapra jsou kosti, které moderní spotřebitelé považují za nepraktické. Lidé jsou pohodlnější, tradice se oslabují. Dříve se na vesnicích běžně chovalo prasátko, králíci či slepice, lidé si maso připravovali sami a na sváteční stůl patřila kachna nebo kapr.

Dnes je nabídka potravin mnohem širší a dostupnější, od supermarketů po online nákupy, takže už není nutné nic chovat ani připravovat. Je to odraz doby, kdy pohodlí vítězí nad zvykem.

Proč by měli lidé dát přednost českému kaprovi před lososem?

Když se řekne losos, tak si většina lidí představí přírodního lososa, kterého ulovili medvědovi před hubou. Ale tak to není. Většina lososů na pultech obchodů jsou ryby brojeři z klecových chovů krmení granulami. Na rozdíl od toho náš kapr žije v přírodním prostředí, živí se přirozenou potravou a přikrmuje se pouze obilím. Hlídáme, aby jeho tučnost nepřekročila 10 %, díky čemuž je svalovina pevná, zdravá a chutná. Je to prostě bio superpotravina – regionální, čerstvá, kvalitní, lehce stravitelná a navíc levnější než losos, který se k nám vozí v zamraženém stavu a poté se rozmrazí a prodává jako čerstvý. Lidé teď často řeší, jak jíst zdravěji, tak se třeba ke kaprovi zase vrátí.

Připravily vám letošní výlovy nějaké překvapení?

Na velkých rybnících se občas stane, že se ryby nedoloví, a pak za dva roky dorostou do větších

rozměrů. Takové ryby přesouváme do našeho sportovního rybníka, aby si rybáři mohli užít zážitek z úlovku, vyfotit se s trofejní rybou a následně ji vrátit zpátky do vody. Já tam chodím taky na ryby, a když ulovím nějakého kapra, kterého jsem tam třeba sám vysazoval, je to takový hezký. Jako když se po letech setká táta se synem.

Takže žádná zlatá rybka, která by vám splnila tři přání?

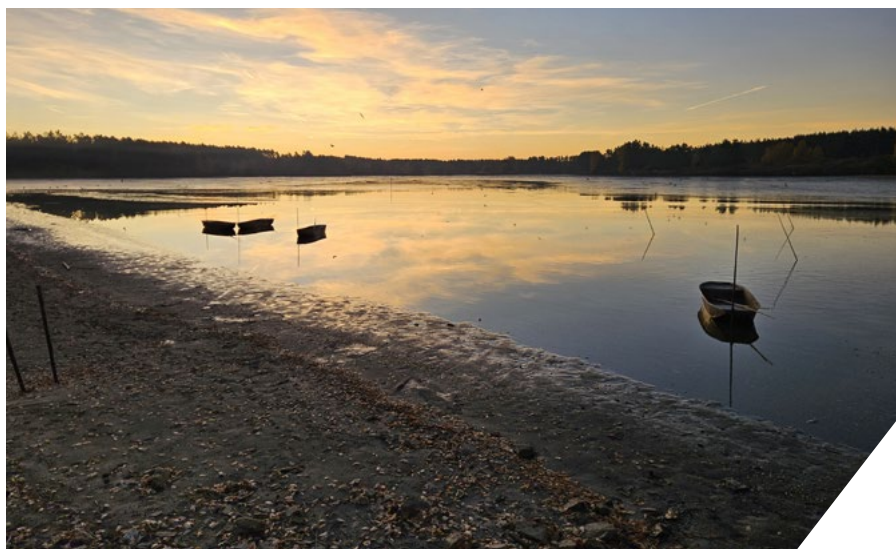
To zatím ne [smích].

To je škoda. A kdyby se tak stalo, jaká přání byste měl?

Kdybych ulovil zlatou rybku, přál bych si především pevné zdraví pro všechny. A pro naše rybářství, aby dál vzkvétalo a rybníky měly dostatek vody, protože bez ní to nejde. Když vody ubývá, rybníky zarůstají, voda se rychle odpařuje a postupně mizí prostor pro ryby. V létě se může ztratit i centimetr či dva vody denně, což si málokdo uvědomuje. Pokud bychom o rybníky nepečovali, zanikly by, a s nimi i celé naše řemeslo a krásná jihočeská krajina. My ty rybníky máme jen na čas „půjčené“, a je to závazek – chceme je předat dalším generacím v dobrém stavu, aby mohly pokračovat v tradici, která tu byla po staletí. To je moje největší přání.

Takže máte z klimatických změn obavy?

Jsme na počasí závislí. Dříve byly jarní povodně, sníh i mrazy běžné, teď je vody málo a zimy jsou bez sněhu a mrazu. Příroda si neodpočine. Pořádně nemrzne a ptáci jako kormoráni jsou tady vlastně celoročně. Když se rybník přes zimu neuzavře ledem, tak je pro ně i pro vydry jako spížárna, to se nedá uhlídat. Ale hlavně aby bylo dost vody. Nejen kvůli rybám, ale rybník je zásobárnou vody i pro okolní přírodu.

důchodu a já doufám, že je mladší generace nahradí.

Jak budete relaxovat po tomhle náročném období výlovů? Půjdete na ryby?

Určitě. I když jsem celý týden na výlovech, tak se v pátek sbalím a jedu na ryby na víkend, nebo aspoň na dopoledne. Ryb se asi nikdy nena-
bažím [smích].

A budete mít na Štědrý den kapra, nebo lososa?

Kapra, jednoznačně! Dávám přednost kvalitě a tradici.

Na ryby jste odborník. Je pravda, že kapří šupina pod talířem přináší štěstí?

Šupinu pod talíř dáváme a jsme spokojeni, takže to určitě funguje [smích]. ■

Jak vám pomáhají dotace z Operačního programu Rybářství?

Je to velká pomoc. Hlavně co se týče vybavení a strojů. Nedávno jsme pořídili sací bagr, který potřebujeme na odbahňování rybníků. Stál 10,5 milionu a půlku jsme dostali od Evropské unie a z národních zdrojů. To jsou peníze, na které bychom vydělávali hrozně dlouho. Asi bychom to bez dotací zvládli sami, ale naše konkurenceschopnost by byla horší, protože by naše náklady byly mnohonásobně vyšší a tím by se zvýšila i cena ryb.

Dotace jsme využili například na vybavení rybářského provozu, jako jsou čerpadla, nakladače ryb, kombinovaná lovicí zařízení, a pak samozřejmě kádě a tak dál. Taky na terénní pickupy, nákladní automobily, pásové bagry, obojživelné malotraktory, které jsou na sečení a odbahňování lovišť nebo na sečení porostů na rybnících, aby nezarůstaly. Dotace nám hodně pomáhají, protože údržba rybníků stojí opravdu hodně peněz.

Mají dnes mladí lidé o práci ve vašem oboru zájem?

Zájem mladých o rybářství je malý, ale situace se pomalu zlepšuje. Už tři roky spolupracujeme se středními rybářskými školami ve Vodňanech a Třeboni – studenti

k nám chodí na praxi, aby poznali, jak práce v oboru vypadá. Snažíme se jim ukázat, že rybářství není jen dřina, že je to zajímavá profese. Většina z nich bere školu spíš jako cestu k maturitě, ale občas se objeví i někdo, kdo se k nám po studiu vrátí. Takže jsem opravdu vděčný za každého, kdo se pro rybářství rozhodne. Hodně rybářů má pár let do

Petr Janoušek

jednatel a výrobní ředitel Rybářství Kardašova Řečice s.r.o.

Rybářem chtěl být od dětství – chytal ryby, motal se kolem rybníků a sádek nebo pomáhal při výlovech. Když se rozhodoval, kam po škole, bylo studium rybářství jasnou volbou. Inženýrský titul získal na vysoké škole v Českých Budějovicích. V Rybářství Kardašova Řečice začínal jako zootechnik. Nyní je jednatelem i výrobním ředitelem a stará se o chov i prodej ryb. Věnuje se také sportovnímu rybolovu. Je starostou obce Vícemil, věnuje se rodině a je hrdým otcem dvou malých rybářek.

Jak se loví Bezdrev

Bezdrev, druhý největší rybník v Česku, se jednou za dva roky stává za dohledu davu diváků dějištěm tradičního výlovu. Jak probíhá příprava, samotný lov a co se děje s rybami, než skončí na vašem vánočním stole? Byli jsme u toho.

Bezdrev je druhý největší rybník v České republice, ležící v Jihočeském kraji nedaleko Hluboké nad Vltavou. Jeho vodní plocha má přibližně 425 hektarů. Průměrná hloubka je kolem dvou metrů, ale v některých místech dosahuje až 7 metrů. Rybník nechal zbudovat na zdejších bažinách koncem 15. století velký rybníkářský nadšenec Vilém II. z Pernštejna. Postavil ho rybníkář Mikuláš Ruthard

z Malešova, který byl v učení u proslulého rybníkáře Štěpánka Netolického.

Původně Bezdrev sloužil jen k chovu ryb a regulaci vodního režimu. Dnes je nejen významným produkčním rybníkem, ale také oblíbenou rekreační a sportovní lokalitou. Díky písčitému dnu je ideální na koupání a oblíbený je také u milovníků jachtingu či windsurfingu.

Je součástí chráněné krajinné oblasti Třeboňsko a evropské soustavy Natura 2000. Spojuje tak rybářskou tradici s moderní turistikou a ochranou přírody.

Jak probíhá výlov rybníka?

Výlov Bezdrevu se koná jednou za dva roky. My jsme letos byli u toho a už v sedm ráno jsme napjatě sledovali, jak se rybáři pouštějí do

práce. Příprava na výlov ale začíná daleko dříve. Několik týdnů předem probíhá **strojení rybníka**, kdy se rybník postupně vypouští. Jak hladina klesá, ryby se přirozeně stahují do nejhlubší části u výpusti, která se nazývá loviště a je místem, ze kterého se ryby nakonec vyloví.

V průběhu vypouštění rybáři ryby **shánějí** směrem k lovišti, aby se nezdřžovaly v odlehlých částech rybníka. Proud vody vede ryby směrem k výpusti. Aby žádná neunikla zpět, staví rybáři plot (bariéru ze sítě a klik), který ryby udrží v prostoru loviště.

Když je rybník dostatečně vypuštěný a ryby sklepnuté do loviště, začíná hlavní fáze – **tažení nevodu**. Nevod je obrovská tažná zátahová síť, která se roztáhne do oblouku přes část rybníka. Její konce drží lana na břehu, kde stojí **hajní**, zatímco **pěšáci** postupují rybníkem přímo v bahně. Během zátahu se všichni musí řídit jasnými povely. Síť se stahuje do tvaru půlměsíce (rybáři tomu říkají „měsíc při nevodu“) a ryby se tak shánějí do jádra sítě. Jakmile jsou soustředěné, přichází čas na její **zjádření**. Poté následuje ruční sbírání ryb **saky** (podběráky s násadou), především dravých druhů, které jsou citlivější. Nakonec přichází na řadu **mechanický keser** – velký „podběrák“, kterým rybáři nabírají ryby z jádra sítě a přenášejí je na třídící stůl neboli **brakovnici**.

Brakovnice má tvar dlouhého nakloněného korýtka a slouží jako pracovní plocha i dopravník prostřednictvím skluzů, kde se ryby posouvají od jednoho rybáře k druhému. Ti ryby **třídí podle druhu a velikosti**, kontrolují je a pak je hází do kádí s vodou. Následně se ryba vydává na mušli s váhou, odkud je následně mechanickým nakladačem dávána na nákladní auta. Ryba je následně transportována buď na sádky, nebo rovnou do prodeje.

Výlov není jen o práci rybářů – je to i společenská událost. U velkých rybníků, jako je Bezdrev, se výlovy mění v rybářské slavnosti s prodejem čerstvých ryb, ochutnávkami specialit, hudbou a programem pro veřejnost. Proto jsme si i my mohli pochutnat na skvělých kapřích hranolkách přímo na hrázi.

Z rybníka na vánoční stůl

Nákladní auta se rychle plní a odjíždí do sádek, kde kapři zůstávají několik týdnů v čisté a dobře okysličené vodě, aby se „vyčistili“ od bahenního pachu a zlepšila se kvalita masa. V této době probíhá **vylehčení obsádky**, kdy ryba ztrácí zhruba 4–5 % hmotnosti. Rybáři je průběžně kontrolují a připravují na distribuci. Teprve potom se kapři vydají do prodeje – do zpracovatelských podniků, obchodů, kádí na náměstích i na váš vánoční stůl.

Pro rybáře je výlov vrchol sezóny, pro nás i další návštěvníky je to nevšední zážitek a příležitost vidět tuto tradiční práci rybářů na vlastní oči. **Do roku 2026 všem rybářům Petrův zdar! ■**

S blížícími se vánočními svátky pro vás máme několik málo tipů:

- ✓ **Zakoupenou rybu je nejlépe si nechat odborně usmrtit přímo na prodejním místě** – nevhodný transport a následné umístění ryby do vany není z mnoha důvodů ideální.
- ✓ **Nejvhodnější je prodej na sádkách** – ryba je ušetřena dalšího transportu na prodejní stánek. Kvalifikovaný personál vám vždy poradí s výběrem ryby.
- ✓ **Kupujte si rybu jen u prodejců, kteří splňují zákonné požadavky a s rybami zacházejí šetrně** – rybám je vždy nutné zajistit odpovídající komfort.
- ✓ **Vždy trvejte na správném usmrcení ryby** – rybu je nutné nejprve omráčit tupým úderem na temeno hlavy. Poté přetnout žaberní oblouky, popřípadě přerušit míchu a cévy řezem vedeným těsně za hlavou.
- ✓ **Nevypouštějte zakoupenou rybu zpět do rybníka nebo řeky, pravděpodobně nepřežije** – snížení energetických zásob v období prodeje prohlubuje rizika spojená s opětovným vysazením a výrazně snižuje její šanci na přežití.

Národní dotace pomáhají s provozem potravinových bank

Potravinové sbírky jsou příkladem lidské solidarity i ukázkou spolupráce státu, neziskových organizací a veřejnosti. Díky podpoře potravinových bank z národních dotací se daří nejen získat potravinovou pomoc pro potřebné, ale také efektivně předcházet plýtvání potravinami.

Dvakrát do roka se u pokladen objeví lidé v zelených zástěrách. S úsměvem přebírají těstoviny, konzervy nebo dětské kaše od nakupujících, kteří chtějí pomoci. Sběrka potravin se stala tradicí a díky ní se k lidem v nouzi dostanou stovky tun jídla i drogerie.

Solidarita v praxi

Podzimní kolo sbírky opět ukázalo, že solidarita a ochota pomáhat jsou u nás živou tradicí. Lidé po celé republice darovali celkem 719 tun trvanlivých potravin a drogerie, což je o 15 % víc než v minulé sbírce.

Z toho 645 tun byly potraviny, což odpovídá více než 1 290 000 porcím jídla. Dalších 74 tun tvořily hygienické potřeby. Přispět mohli lidé také pomocí online nákupů – sbírka tak oslovila i ty, kteří se do kamenných obchodů v den sbírky nedostali.

Do sbírky se zapojilo více než 2 800 prodejen a 6 025 dobrovolníků, od pracovníků charitativních organizací přes zaměstnance obchodů až po veřejnost. Bez jejich energie a nasazení by tato největší materiální sbírka v Česku nemohla fungovat v takovém rozsahu.

„Spolupráce státu, potravinových bank a komerčního sektoru jednoznačně dokládá, že propojení u podobných projektů, jako je Sběrka potravin, je možné a zlepšuje kvalitu života v naší společnosti.“

ministr zemědělství Marek Výborný

Za více než deset let svého fungování se Sběrka potravin stala největší celostátní materiální sbírkou v Česku. Dokazuje, že propojení obchodních řetězců, logistických partnerů, neziskových organizací a dobrovolníků je účinným nástrojem pomoci, zejména v dobách krizí a mimořádných událostí.

Jak fungují potravinové banky

Darované potraviny putují do skladů potravinových bank, kde se třídí a následně distribuují organizacím pečujícím o potřebné. Banky ale potraviny nezískávají jen ze sbírek – po celý rok je dostávají od obchodních řetězců, z evropského programu potravinové a materiální pomoci, od pěstitelů, producentů i jednotlivců.

korun, v roce 2024 to bylo téměř 95 milionů korun a v roce 2023 přes 100 milionů korun. Celkem byla od roku 2016 poskytnuta podpora ve výši 784,6 milionu korun, z toho 619,2 milionu korun byla provozní neinvestiční a 165,4 milionu korun investiční podpora. Díky této dotační podpoře se tak potraviny, které by jinak skončily jako odpad, dostávají k lidem, kteří je skutečně potřebují.

Potraviny, které by jinak skončily v odpadu

Velká část potravin z obchodních řetězců pochází z tzv. potravinových záchrán. Od roku 2017 totiž zákon ukládá prodejnám s plochou nad 400 m² povinnost darovat neprodejné, ale bezpečné potraviny potravinovým bankám. Jde například o zboží s poškozeným obalem, nevyhovující etiketou, blížícím se datem minimální trvanlivosti nebo o přebytky výroby. Pokud by je banky nepřevzaly, skončily by ve spalovně nebo na skládce. Potravinové banky tak hrají klíčovou roli nejen v systému sociální pomoci, ale i v boji proti plýtvání potravinami.

V roce 2024 potravinové banky shromáždily rekordních 16 600 tun potravin a drogerie, což představuje meziroční nárůst o 20 %. Z toho 8 800 tun pocházelo od obchodních řetězců a 2 250 tun bylo vybráno ve sbírkách. Díky této pomoci se podařilo podpořit 430 tisíc lidí v nouzi, z nichž 60 % tvořily rodiny s dětmi, samoživitelé a senioři. Dalšími skupinami jsou lidé se zdravotním postižením, osoby v akutní finanční tísní a lidé bez domova.

Podpora z národních dotací

Zatímco potraviny a drogerii získávají potravinové banky darem,

samotný provoz skladů a výdejen, doprava, třídění, balení, energie, chladicí zařízení i mzdy zaměstnanců představují nemalé náklady. Právě v těchto oblastech poskytuje zásadní podporu Ministerstvo zemědělství prostřednictvím národních dotací **18. Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením**, kterou administruje SZIF. Díky této pravidelné finanční pomoci mohou potravinové banky pokrýt především provozní náklady. Počínaje rokem 2025 získávají prostředky prostřednictvím sazby, což zjednodušilo celý administrativní proces. Pro rok 2026 je pro tento program připraveno opět 104 milionů korun.

V tomto roce bylo v rámci této dotace poskytnuto téměř 103 milionů

„Podpora potravinových bank je pro nás prioritou. Pomáháme nejen lidem v tíživé životní situaci, ale zároveň přispíváme k omezení plýtvání potravinami.“

ministr zemědělství Marek Výborný

Systém, který funguje

Propojení státu, obchodních řetězců, neziskových organizací a veřejnosti vytváří robustní a efektivní systém, který pomáhá lidem v těžké životní situaci. Zároveň snižuje množství potravinového odpadu a šetří zdroje, které by jinak přišly vniveč. Potravinové banky tak stojí na unikátním průsečíku sociální a environmentální pomoci. A díky národním dotacím mohou plnit obě tyto role profesionálně, dlouhodobě a s jasným dopadem. ■

Jak být volně žijícím zvířatům dobrým sousedem

Zima je pro volně žijící zvířata náročným obdobím. Nedostatek potravy, mráz a sněhová pokrývka jsou pro ně těžkou zkouškou. Příkrmování může být účinnou pomocí – pokud se dělá správně. Jak na to, aby dobrý úmysl skutečně prospěl?

Když krajinu pokryje sníh a teploty klesnou pod bod mrazu, příroda se promění. Zvířata mají své strategie, jak zimní měsíce přežít. Některá se ukryjí do nor a přezimují v útlumu, jiná zahušťují srst, omezují pohyb či mění potravu. U srnčí a jelení zvěře dochází k metabolickým změnám, které snižují schopnost přijímat a zpracovávat krmivo. Zvěř tak přechází na úsporný režim, kdy potřebuje méně energie i potravy.

Proč zvěř v zimě příkrmujeme

Možná si říkáte, že zimy jsou v posledních letech mírné a zvířata si sama poradí. Jenže v krajině dnes chybí mnoho přirozených úkrytů a zdrojů potravy, které dříve poskytovaly remízky, křoviny či staré sady. Tyto prvky se díky péči zemědělců do krajiny postupně vrací, ale příkrmování stále zůstává důležitou součástí péče o zvěř. Jeho cílem není nahradit přírodu, ale doplnit ji tam, kde nestačí. Zvířata nesmí ztratit schopnost hledat si potravu sama, a proto musí být příkrmování promyšlené a cílené. Má pomoci

překlenout nejtěžší období – období nouze – nikoli vytvářet závislost na člověku.

Nepostradatelní myslivci

O volně žijící zvěř se u nás celoročně starají myslivci, myslivecká sdružení a uživatelé honiteb. Regulují její stavy, chrání ji, sledují zdravotní stav a pečují o její biotopy.

A jsou to právě oni, kdo v zimě zajišťuje příkrmování. Udržují krmelce, zásobníky na seno, slaniska a napajedla. Pravidelně doplňují potravu, kontrolují její kvalitu a dbají, aby se u krmelců neshlukovalo příliš mnoho zvířat, což by mohlo vést k přenosu nemocí.

Krmivo pro zvěř se dělí na tři skupiny – objemné, jadrné a dužnaté.

Objemná krmiva, jako seno, sušené byliny či senáže, jsou nejpřirozenější a nezatěžují trávení. Jadrná krmiva, například oves, kukuřice, žaludy či kaštiny, musí být podávána opatrně, protože nesprávné dávkování může způsobit zdravotní problémy. Dužnatá krmiva tvoří ovoce a zelenina, nejčastěji řepa, mrkev, jablka či hrušky, v předjaří i jeřabiny.

Období nouze

Když přijdou silné mrazy a sněhová pokrývka vydrží týdny, je příkrmování nezbytné. Myslivci pak vozí do krmelců seno, sušenou vojtěšku, řepu či žaludy. Jelení zvěř ocení i větve a výhonky ovocných stromů. Zajícům prospívá oves, seno a větvičky ovocných dřevin, zatímco bažanti a koroptve vyhledávají zrní, kukuřici a semena trav. Drobnému ptactvu pomohou slunečnicová semena, proso, loupané ořechy či jablka. Nikdy však nesmí být potravina slaná, plesnivá ani chemicky ošetřená.

I zemědělci pomáhají

Důležitou roli hrají i zemědělci. Mohou poskytnout krmivo, jako je seno, zbytky řepy, mrkve či kukuřice. Velkou pomocí je, když na okrajích polí ponechají části plodin neposečené. Tyto biopásy slouží jako potrava i úkryt pro drobnou zvěř. Spolupráce myslivců a zemědělců je klíčová – krajinu dobře znají a společně zajistí, aby pomoc byla smysluplná.

Když pomáhat, tak správně

Do příkrmování se často s dobrým úmyslem zapojuje i veřejnost. Lidé chtějí pomoci, být součástí života v lese nebo přinést zvířatům trochu sváteční atmosféry. Nevhodná nebo nárazová pomoc může spíše uškodit. Ideální je domluvit se s místními myslivci – můžete přinést nasbírané žaludy nebo nabídnout

materiální podporu. Pomoci lze i výsadbou keřů a ovocných dřevin, které poskytují plody a úkryt, nebo ponecháním neposečeného pásu trávy na zahradě pro ptáky a drobnou zvěř.

Častou chybou je podávání pečiva. Zvířata ho sice ráda sežerou, ale jejich trávení z něj nemá užitek – žaludek je plný, živiny chybí, a může dojít k podvýživě či zažívacím problémům. Pečivo navíc ve vlhku rychle plesniví. Stejně škodlivé jsou kuchyňské zbytky, slané či kořeněné potraviny, které do přírody vůbec nepatří.

Nebezpečné je také nárazové nebo nepravidelné krmení. Pokud si zvířata zvyknou na přísun potravy a ta náhle zmizí, mohou být ohrožena víc než bez pomoci. Chybou je také krmení na nevhodných místech – u silnic, cest či blízko obydlí. Zvířata se pak dostávají do rizika střetu s dopravou a ztrácejí přirozenou plachost.

Krmítko v každé zahradě

Nejčastější zimní pomocí je krmení ptáků. Krmítka u domů jim poskytují cenný zdroj energie, ale i zde platí, že dobrý úmysl musí doprovázet odpovědnost. Krmítko by mělo být čisté, suché a umístěné tak, aby

ptáci nebyli ohroženi kočkami. Krmení musí být pravidelné – jakmile si ptáci na zdroj zvyknou, spoléhají na něj.

Ani pro divoké kachny a labutě není pečivo vhodné. Až půjdete k rybníku, vezměte jim místo chleba raději ovesné vločky, slupky ze zeleniny místo chleba nebo třeba listy z kvěťáku.

Jak zvířata získávají vodu v zimě

Voda je pro zvířata stejně důležitá jako potrava. Ptákům v mrazech pomůže mělká nádoba s čerstvou vodou, kterou pravidelně vyměňujeme, aby nezamrzla. Nikdy do vody nepřidávejte sůl ani chemické prostředky na rozmrazování, protože jsou pro ptáky toxické. Savci, jako srny či jeleni, si poradí sami, získávají totiž vodu ze sněhu nebo šťavnatého krmiva, jako jsou řepy, mrkve či jablka. Proto je při dlouhých mrazech nutné doplňovat právě tuto potravu s vyšším obsahem vody.

Pomáhejme s respektem k přírodě

Pomoc zvířatům v zimě je důležitá, ale vždy s rozumem – špatně zvolené krmivo může víc uškodit než pomoci. Stejně důležitá je ohleduplnost v lese. Zvěř má v zimě

omezené zásoby energie a každé vyrušení nebo zbytečný běh ji stojí drahocenné síly, které potřebuje na přežití. Proto se pohybujeme tiše, bez zbytečného hluku. Klid je pro zvěř životně důležitý. ■

Co dát zvěři v zimě

Pokud se rozhodnete zvířatům pomoci, držte se přirozených potravin, které zvěř zná.

- ✓ Pro srnčí a jelení zvěř je vhodné seno, sušený maliník, žaludy, kaštiny, kukuřice, hrách, oves, jablka, hrušky, mrkev, brambory nebo řepa.
- ✓ Zajícům prospívá sušená vojtěška, oves, jablka, řepa a větvičky ovocných dřevin.
- ✓ Bažanti a koroptve ocení obilí, semena či kukuřici.
- ✓ Ptákům můžete nabídnout slunečnici, ořechy nebo jablka – nikdy však slané či plesnivé potraviny.
- ✓ Kachnám a labutím nabídněte obiloviny, ovesné vločky, slupky ze zeleniny, listy z kvěťáku nebo kedlubny, kukuřici nebo hrášek.

A co naopak nedávat?

Chléb, pečivo, těstoviny, kuchyňské zbytky, plesnivou nebo zkaženou potravu. Tyto potraviny mohou způsobit vážné zdravotní problémy.

Není vhodné z ovoce ani zeleniny vytvářet „ozdoby“ na stromky. Potravu dávejte do krmelců nebo na zem u krmelců.

Ani s příchodem zimy zemědělcům práce nekončí

Ani v zimních měsících práce na farmách nekončí. Zemědělci pečují o zvířata, opravují techniku, nakupují osiva, bilancují a připravují se na novou sezónu. Právě v zimě se rodí plány, které ovlivňují celý nadcházející hospodářský rok.

V zimě zemědělci neodpočívají

Na první pohled se může zdát, že když pole pokryje sníh a traktory stojí v garážích, nastává pro zemědělce doba odpočinku. Jenže zemědělství není práce, kterou lze „vypnout“ s příchodem zimy. I v tomto období mají zemědělci plné ruce práce. Ta se sice přesouvá z polí a luk do stájí, dílen,

skladů a kanceláří – ale nikdy úplně nekončí. Zatímco rostlinná produkce se soustředí hlavně na přípravu nové sezóny, tak živočišná jede naplno i v mrazivých dnech.

Zvířata potřebují péči každý den

V živočišné produkci je zima jedním z nejnáročnějších období. Zatímco pole odpočívají, zvířata ve stájích

vyžadují každodenní péči. **Krmení, dojení, čištění stájí a kontrola zdravotního stavu** se nezastaví ani na den. Je nutné zajistit zvířatům tepelný komfort a kontrolovat ventilaci, aby se ve stájích nehromadila vlhkost, a zároveň zabránit průvanu. Zima je také obdobím telení, jehnění a porodů prasnic. Vše se řídí potřebami stáda, ne kalendářem.

smlouvy s odběrateli a dodavateli a postupně prodávají uskladněné plodiny, aby zajistili příjem mimo hlavní sklizeň. Důležitá je také kontrola pojistných smluv a aktualizace krytí proti zimním rizikům. Přemýšlejí, co se podařilo, co bylo náročné a co by šlo příště udělat jinak. Tato bilance pomáhá **stanovit plány pro celý další hospodářský rok**.

Zima dává prostor i pro plánování inovací – testování nových odrůd, technologií a postupů, které mohou zvýšit efektivitu hospodaření v nadcházejícím roce.

Moderní chovy kladou důraz na **pohodu zvířat** – kvalitní mikroklima, dostatek světla, tepla a prostoru. Zemědělci kontrolují krmné dávky, upravují výživu podle teplot a sledují spotřebu vody. Každé stádo má svůj režim, a i drobná změna může ovlivnit užitkovost nebo zdraví.

Zvláštní kapitolou je regenerativní hospodaření, které zdůrazňuje přirozený pohyb zvířat, zdraví půdy a uzavřený koloběh živin. Zvířata zůstávají venku na pastvinách i v zimě. Farmáři jim na každý den musí zajistit **suchý přístřešek, dostatek podestýlky a pravidelný přísun krmiva a vody**. V mrazivém počasí se denně kontrolují napajedla, ploty i přístupové cesty. I zde platí, že zima je obdobím intenzivní práce a neustálé kontroly.

U trvalých plodin, jako jsou ovocné stromy nebo vinná réva, přichází čas na **zimní řez**.

Neméně důležitá je **péče o uskladněné plodiny** – obilí, brambory či zelenina potřebují stálou teplotu a kontrolu proti vlhkosti a škůdcům. Jediná zanedbaná kontrola může znamenat velkou ztrátu.

Čas bilancování a plánování

Farmáři vyhodnocují **výsledky uplynulého roku**, zpracovávají evidenci hospodaření a porovnávají data s předchozími sezónami. Na základě této bilance připravují rozpočty, plánují investice a stanovují oseední postupy i velikost stád. Současně řeší cash-flow, vyjednávají

Dotace pomáhají

Velmi důležitou součástí zimního období je i **plánování využití dotačních podpor**. Zemědělci zvažují možnosti žádosti o dotace, seznamují se se změnami v podmínkách podpory a připravují podklady a dokumenty. Ať už jde o přímé platby, agroenvironmentálně-klimatická opatření, investiční projekty nebo dotace například na modernizaci provozu, příprava začíná právě teď.

Příprava na jaro

Součástí příprav je také **nákup osiv, hnojiv, přípravků na ochranu rostlin a dalších vstupů**. Kdo plánuje včas, má jistotu, že na jaře nebude chybět potřebný materiál ani prostředky.

Když pole spí, plánuje se nová sezóna

V rostlinné výrobě zemědělci sledují stav ozimů, kontrolují, jak plodiny přezimují, zda nejsou poškozené mrazem nebo zvěří. Pokud počasí dovolí, zapravují hnůj, komposty a další organické hmoty do půdy, aby ji připravili na jaro. Provádějí i **terénní práce** – čištění příkopů, údržbu mezí, výsadbu stromů nebo opravy cest. Opravují brázdy a svodnice, aby ochránili půdu před erozí a zajistili odvodnění.

Národní dotace

Rozvoj venkova

Projektová opatření
Neprojektová opatření

Sektorové intervence

Přímé platby

Zkušený hospodář ví, že dobrá úroda začíná na papíře. Kromě toho se provádí **kontrola skladových zásob, stavu půdy a zařízení**, která budou na jaře potřebná.

Zima je ideálním obdobím pro technický servis i drobné inovace. Na farmách se **opravují budovy, ploty, brány a cesty**, které dostaly zabrat během roku. Důležitá je také **údržba techniky**. Kombajny, sečky, postřikovače, traktory a další stroje se během zimy čistí, opravují a připravují na další sezónu.

Zemědělci se také věnují **péči o krajinu** – vysazují stromy, obnovují remízky, udržují meze

a chrání mladé porosty před zvěří. Tyto práce sice nejsou tolik vidět, ale mají zásadní význam pro udržení vody v krajině i podporu biodiverzity.

Chvilé odpočinku

I přes to všechno je pro zemědělce zima dobou, kdy mohou na chvíli zvolnit tempo a nabrat sílu na další rok, než se první jarní slunce opře do polí a stáje se znovu otevrou. Po hektickém jaru, létě a podzimu se zemědělci mohou věnovat také věcem, na které během sezóny moc času nezbývá. At' jsou to chvíle s rodinou či přáteli, komunitní akce, nebo odborné vzdělávání.

Odpočinek a psychická regenerace jsou možná ještě důležitější než pečlivá údržba techniky.

Než se jaro přihlásí

Každá opravená střecha, vyčištěný stroj nebo promyšlený osevní plán je krokem k nové úspěšné sezóně. Zima je v zemědělství obdobím pokory, rozvahy a příprav – časem, kdy se klid proměňuje v sílu, ze které na jaře vyklíčí nový začátek.

Děkujeme všem zemědělcům za jejich každodenní práci, která je základem našeho života. At' je rok 2026 úspěšný, plný dobrých rozhodnutí, zdravých plodin a spokojených stád. ■

Vesnice roku 2025: Tradice, spolupráce a živý venkov

Soutěž Vesnice roku je každoroční oslavou života na českém venkově. Jejím cílem je podpořit aktivní přístup obyvatel k rozvoji obcí, zveřejnit rozmanitost programů obnovy vesnic a upozornit na význam venkova jako místa, kde se propojuje tradice s moderními přístupy. Soutěž se koná od roku 1995 a je organizována ve dvou kolech – krajském a celostátním.

Ocenění Zlatá stuha je určené vítězi, který se nejlépe prezentuje ve všech posuzovaných oblastech u jednotlivých stuh. Modrá stuha se uděluje za společenský život, Bílá stuha za práci s mládeží a podporu rodiny, Zelená stuha za péči o zeleň, krajinu a životní prostředí, Oranžová stuha za spolupráci obce se zemědělským subjektem a Fialová stuha za inovativní přístupy a využití moderních technologií.

Zlatá stuha 2025

Do letošního, 29. ročníku se přihlásilo 181 obcí z celé republiky. Titul

Vesnice roku 2025 získala obec **Písečná** z Pardubického kraje. Komisi zaujala ukázkovou péčí o zeleň na veřejných prostranstvích i v krajině ve spolupráci s občany i zemědělci, efektivním hospodařením s vodou a dlouhodobou koncepcí rozvoje, která propojuje všechny generace. Za své vítězství si odnesla dotaci ve výši 1 600 000 korun. Druhé místo obsadila **Kosova Hora** ze Středočeského kraje, obec s bohatým spolkovým a kulturním životem. Porota ocenila její živou komunitu, spolupráci napříč generacemi a péči o kulturní dědictví. Kosova Hora si z celostátního kola odnesla

dotaci ve výši 1 000 000 korun a zároveň získala Cenu veřejnosti na základě internetového hlasování. Třetí místo patří obci **Plenkovice** z Jihomoravského kraje, která komisi oslovila především péčí o krajinu, veřejná prostranství a podporou komunitního života. Za svůj úspěch získaly Plenkovice dotaci ve výši 900 000 korun.

Kromě hlavních ocenění byla udělena i zvláštní uznání. Koláčovou cenu za nejnadýchanější koláče a „Honzovy“ buchty získala obec Vrbátky z Olomouckého kraje. Cenu naděje pro živý venkov roku 2025 obdržela obec Blatno z Ústeckého kraje.

Oranžová stuha 2025

Ocenění Oranžová stuha uděluje Ministerstvo zemědělství za výjimečnou spolupráci obce se

zemědělskými subjekty. Hodnotí se konkrétní aktivity, které přispívají k udržitelnému rozvoji, zaměstnanosti, péči o krajinu či využití obnovitelných zdrojů.

Spolupráce obce se zemědělskými subjekty zaměřenými na zemědělství, potravinářství, lesnictví, vodohospodářství nebo zemědělsky zaměřenými spolky (např. včelaři, rybáři, myslivci, zahrádkáři, chovatelé) může mít mnoho podob. Hodnocení se zaměřuje na kvalitu spolupráce v několika klíčových oblastech. Posuzuje se péče o celkový vzhled obce, realizace společných projektů zaměřených na udržitelný rozvoj, podpora místních tradičních produktů a aktivit, využívání obnovitelných zdrojů energie, nezemědělské aktivity zemědělských subjektů a jejich podíl na zaměstnanosti obyvatel obce. Důraz je kladen také na péči o veřejná

prostranství a kulturní krajinu, marketing místních produktů, na prezentaci obce během hodnocení a celkový dojem z partnerství. Ocenění vyzdvihuje pozitivní příklady spolupráce zemědělců hospodářících v krajině se samosprávami a podporuje hledání nových forem spolupráce při správě venkovského prostoru.

Letos toto ocenění putuje do města **Pilníkov** z Královéhradeckého kraje, které získalo dotaci ve výši 1 200 000 korun. Druhé místo patří obci **Štichovice** z Plzeňského kraje s dotací 1 100 000 korun a třetí místo získala obec **Přestavky u Čerčan** ze Středočeského kraje, která obdržela 1 000 000 korun. Ostatní finalisté – Koclířov, Krásné Údolí, Růžová a Staré Hamry – si odnesli po 800 000 korunách. ■

Pilníkov

1. místo – Oranžová stuha 2025

Pilníkov, město v krkonošském podhůří nedaleko Trutnova, má status městské památkové zóny a žije v něm 1 200 obyvatel. Hybnou silou města jsou zemědělci a pestré aktivity místních. Vysoká propojenost zemědělců, města a spolků se projevuje při realizaci pozemkových úprav, péči o krajinu, využití brownfieldu i ve společenském životě. Místní zemědělci se věnují živočišné i rostlinné produkci, výrobě mléčných i masných produktů a agroturistice. Najdete zde i kozí farmu nebo jezdeckou školu. Ve spolupráci se spolky připravuje město naučnou stezku okolo obce. Za zmínku také stojí oprava polních a lesních cest, tvorba mokřadních biotopů nebo využití biomasy.

Štichovice**2. místo – Oranžová stuha 2025**

Obec Štichovice, s historickou zástavbou kolem okrouhlé návsi a kapličkou se slunečními hodinami, je tradiční zemědělskou vesnicí s aktivním komunitním životem a inspirativním příkladem venkovské soudržnosti. Vlastníci zdejší půdy založili Zemědělské družstvo Štichovice, které zaměstnává většinu občanů v obci a zapojuje se do všech oblastí života obce. Družstvo se podílí na údržbě komunikací a infrastruktury obce, věnuje se živočišné i rostlinné výrobě a nabízí i stavební činnosti, výrobu pelet či betonárku. Tyto služby pravidelně využívají nejen občané, ale i obec. Provozuje zde i místní obchod se smíšeným zbožím, kde je možné koupit čerstvé mléko a další produkty místního zemědělství.

Přestavlký u Čerčan**3. místo – Oranžová stuha 2025**

Přestavlký u Čerčan jsou obcí v Posázaví, kde se venkovský život přirozeně propojuje s přírodou, tradicemi i moderním hospodařením. Lidé zde společně pečují o místo, které je jejich domovem. Zemědělská společnost AGRO Přestavlký a.s. se věnuje rostlinné i živočišné výrobě, provozuje veřejný mlékomat, obecní vodovod, likvidaci odpadních vod, sdílí obci elektřinu z FVE, zajišťuje údržbu komunální techniky a podporuje místní spolky. Obec spolupracuje i s menšími podniky, které se zaměřují na chov skotu, koz a drůbeže nebo poskytují různé služby. Komisi zaujala společná vize zemědělců a obce na maximální využití místních surovin. Významnou roli v životě obce hrají dobrovolnické spolky, které se aktivně podílejí na péči o krajinu a pořádání společenských akcí.

Do Polabí za historií, tradicemi a klidnou hladinou Labe

V prosinci jsme se vydali do srdce Polabí, kde se v Přerově nad Labem nachází Polabské národopisné muzeum, které je jedním z nejstarších skanzenů ve střední Evropě. Vítá nás klidná atmosféra venkovských chalup, kde jako by se zastavil čas.

Jsou dva pod nulou, ale slunce a modrá obloha nás lákají na výlet. A protože jsou Vánoce už na dohled, vyrážíme za adventní náladou do Polabského národopisného muzea na výstavu „Lidové Vánoce v Polabí“. Pozvánka slibuje oživé scény ze života našich předků a připomínky vánočních zvyků, tak jak je zachytili národopisní sběratelé koncem 19. století. Součástí výstavy jsou také betlémy.

Muzeum je záchranným skanzenem lidové architektury středního Polabí

a leží 30 minut autem východně od Prahy v Přerově nad Labem. Ze silnice to vypadá, že tady najdete tři chalupy a dost, ale zdání klame. Na ploše dvou hektarů si je možné prohlédnout čtyřicet objektů lidové architektury. Na prohlídku si proto vyčleňte alespoň dvě hodiny, pohodlné boty a přibalte svačinu (tu my jsme bohužel neměli).

Vstup do muzea je mezi zámkem a kostelem. Prohlídku začínáme v budově roubeného špýcharu z konce 18. století, který slouží

jako pokladna. Pokračujeme do první z roubených chalup – v jedné světnici je zde namačkaná celá rodina včetně přadlen, které na kolovrátcích připravují přízi. Figuríny v životní velikosti jsou poměrně realistické a trochu děsivé, protože pocit, že se začnou hýbat, je prostě neodbytný.

Jdeme dál do dvoutraktové roubené chalupy, která patří k nejstarším objektům v muzeu. Z chlívků na nás kouká Mikuláš s anděly a tři Lucie s kozlem. Ve světnici ženy s dětmi

pečou vánočky a prohlédnout si můžeme tradiční vánoční cukroví. Škoda že nemají nějaké cukroví i k ochutnání! Můžete se aspoň inspirovat a doma si upéct vlastní cukroví podle receptů našich prababiček.

Pokračujeme dál k půvabnému roubenému špýcharu, který má jako jediný doškovou střechu ze žitné slámy. Na zápraží se suší kukuřice a snopy obilí, z boční strany jsou opřené hrábě, kosy, trakař a další nástroje. Jako by čeledín zrovna odešel!

U sušárny na ovoce, která byla jednou z posledních funkčních sušáren ovoce u nás, se přesouváme do staročeské chalupy. Je zdejší původní stavbou a byla v ní panská kovárna. V roce 1895 byla upravena na muzeum a stala se základem celého skanzenu. Výzdoba světnic ukazuje typickou venkovskou domácnost z přelomu 19. a 20. století, vyzdobenou na Vánoce. Bohatě zdobený stromek s přírodními ozdobami ze slámy, malovaný nábytek a talíře, modrobílý přehoz přes duchny na posteli – jako z nějaké české pohádky. Expozici doplňují betlémy z různých materiálů. Před chalupou je zvonička a rumpálová studna.

Kolem velkého šestibokého pětipatrového holubníku jdeme dál bránou

kolem myslivny k dalšímu špýcharu. Tento jednoprostorový srub na vyšší kamenné podezdívce sloužil ke skladování plodin a jsou zde vystaveny předměty potřebné ke sklizni a uskladnění zrna a mouky. Prohlédnout si můžete i mlýnské kameny všech velikostí.

Kolem panské hospodářské budovy přecházíme do spodního areálu skanzenu. Velký patrový špýchar je považován za poslední doklad chmelařství v Polabí – důkazem jsou dvířka na shazování žoků s chmelem na vozy. Díky kamenným pilířům a vyřezávané pavlači s dřevěným schodištěm působí majestátně. V přízemí jsou selské vozy, saně, trakaře, vozíky a káry. V přístavkách je zemědělské nářadí používané ke sklizni a výmlatu obilí, orbě a dalším zemědělským

činnostem. Zkoumáme historické pluhy a obdivujeme, jak byli naši předkové vynalézaví.

Od orby se přesouváme ke zpracování sklizeného obilí. V pilířové stodole si můžete prohlédnout několik druhů mlátiček, dalších strojů a nářadí, které sloužily k výmlatu obilí. Vedlejší dřevěná stodola má jeden mlat, kde se mlátilo obilí, a dva

přístodůlky po stranách k ukládání sklizeného obilí a vymláčené slámy. Jsou zde vozy a potahy pro polní práce.

S narůstající únavou mjíme malý špýchar s vinařským lisem a sušárnu ovoce a zastavujeme se na návsi u kovárny vedle zvoničky. Kovář zrovna vyrábí podkovu pro štěstí pro jednoho z návštěvníků

a nabádá přihlížející ženy, jestli si nechtějí vyzkoušet pás cudnosti. Žádná z nich ale zájem nemá (nedíváme se).

Mrzí nás, že na návsi není nějaká krčma, kde bychom na chvíli spočinuli, koupili si něco dobrého a mohli se zahřát. Trochu hladoví procházíme všechny zbývající chalupy okolo návsi. Ve světnicích chalup jsou zachyceny momenty všedního života, rodinných událostí, tradic a řemesel. Nejdete tady například ševcovskou dílnu nebo výrobu kartáčů. Obdivujeme, jak skromně naši předci žili. A přemýšlíme, zda jim blízkost rodiny a síla tradic nepřinášely větší spokojenost než konzumní nadbytek, ve kterém dnes žijeme.

Ale dost filozofování. Po schodech kolem Krchůvku (sbírky hřbitovních plastik a náhrobních křížů) míříme zpátky do horní části skanzenu. U stánku si pochutnáme na skvělých bramborácích, a přitom obdivujeme pestrobarevné dřevěné včelíny a úly, kterých jsme si předtím nevšimli. Posilnění jdeme kolem největšího ze zdejších betlémů do posledního stavení – panské bednárny s výstavním sálem a školou. Je to rozlehlá zděná budova s vysokou valbovou střechou. Patří do souboru zdejších panských staveb, byla postavena v 16. století jako ovčín a později přestavěna na dílnu

na výrobu sudů pro zdejší pivovar. Druhá část budovy sloužila jako panská ratejna a později se tady nacházela jednotřídní škola, která je zde i nyní včetně figurín žáků a pana učitele. Prohlížíme si další

z betlémů a obdivujeme umění zdobení perníků. Dokonce je možné si tradiční zdobení vyzkoušet, ale my už se nemůžeme zdržovat.

Slunce je nízko a nás ještě čeká asi pětikilometrová procházka k Labi a zpět. Opouštíme tedy skanzen a okolo jeho plotu se vydáváme po trochu rozbahněné cestě mezi poli. Není to jen tak obyčejná cesta – je součástí poutní cesty Blaník – Říp, která propojuje tyto dva bájně české vrcholy na východní straně od Prahy. Je dlouhá 200 kilometrů a její 5. etapa prochází právě kolem skanzenu. Putování po ní má vést k zamyšlení a zklidnění. My se na ní ale bohužel moc dlouho nezdržíme.

Míjíme pole a vcházíme do listnatého lesa, který je přírodní rezervací

a evropsky významnou lokalitou Káraný – Hrbáčkovy tůně. Jedná se o komplex starých a odstavených říčních meandrů a tůní s břehovými porosty, olšinami, vrbinami, rákosinami a lužními lesy. Spadané listí vytvořilo na cestě i v jejím okolí pestrobarevný koberec, kvůli kterému jsou tůně skoro neviditelné. Zimní slunce probleskuje korunami stromů, a když vyjdeme z lesa ven, barví strniště po kukuřici i okolní pole do zlaté barvy.

Když přicházíme na břeh Labe, máme za sebou už dva kilometry. Zatáčíme vpravo a s barevnými stromy po jedné straně a klidnou hladinou Labe po druhé straně pokračujeme v cestě. Pomalý tok řeky nám dovoluje na chvíli zapomenout na ruch všedních dní. Světla ale rychle ubývá – trochu nás zaskočí, že je v půl páté už skoro tma. I rybáři balí své pruty a chystají

se domů. Po dalším 1,5 kilometru procházky kolem řeky zahýbáme opět doprava a pomalu se vracíme do Přerova. Po poli jezdí traktor a upravuje oraniště. Že je tma, mu evidentně nevadí a jeho reflektory svítí přes celé pole až k nám.

Míříme zpátky k parkovišti. I když je teprve odpoledne, město jako by už spalo. Jen v kostele vedle skanzenu se svítí a místní pěvecký sbor nacvičuje vánoční písně. ■

Polabské národopisné muzeum v Přerově nad Labem

Patří k nejstarším muzeím v přírodě v Evropě. Jeho počátky sahají do roku 1895, kdy byla v bývalé kovárně a rychtě, známé jako „staročeská chalupa“, zřízena první expozice. Novodobá historie skanzenu začala v roce 1967 a dnes areál na ploše dvou hektarů nabízí téměř čtyřicet objektů lidové architektury středního Polabí – devět chalup, sedm špýcharů, čtyři stodoly, kapličku a další drobné stavby. Interiéry chalup doplněné figurínami v dobovém oblečení přibližují život na polabské vesnici od 18. do 20. století. V bývalé bednárně se konají výstavy s národopisnou tematikou, tradiční jsou velikonoční a vánoční akce. Skanzen je známý také jako kulisa filmových pohádek (například Tajemství staré bambitky, Princezna ze mlejna nebo Čertova nevěsta).

Uzený pstruh s lehkým vídeňským salátem

Vánoční období je časem, kdy se rodiny setkávají u jednoho stolu a vychutnávají si kromě sváteční atmosféry také tradiční pokrmy. Zařadit něco nového možná chce trochu odvahy, ale proč to letos nezkusit?

Pro vytvoření skutečně nevšedního zážitku ze svátečních chvil jsme pro vás připravili slavnostní hlavní chod s tradičním nádechem.

Lehký vídeňský salát stojí na svěžím přístupu a zejména na vynikajících bramborách. Doporučujeme vyzkoušet Supíkovičké brambory ANTONIE, oceněné jako Regionální potravina pro rok 2023 v Olomouckém kraji. Tyto brambory jsou známé svou žlutou a čistou dužinou s jemnou konzistencí a vynikající lahodnou chutí.

K tomuto salátu perfektně ladí výtečný filet z uzeného pstruha od Jan Kolowrat – Krakowský. Pstruh je naložen ve speciálním solném láku a následně uzen v teplém kouři bukového dřeva, aby vynikla jeho jemná chuť. Poté je filetován tak, aby byl zbaven kostí a zůstal šťavnatý. Stačí ho jen krátce osmažit na pánvi. ■

Ingredience:

4 ks Pstruh filet uzený – ručně filetovaný vakuovaný

1 kg Supíkovické brambory ANTONIE

300 ml zeleninového, hovězího nebo drůbežího vývaru

2 červené cibule

6 nakládaných okurek

1 lžíce plnotučné hořčice

4 lžíce cukru krystal

4 lžíce vinného octa

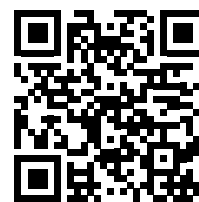
divoké koření, listová petržel, kopr, mletý pepř, sůl

Postup:

1. Důkladně omyjeme brambory, uvaříme je v osolené vodě do měkka a necháme je vychladnout.
2. Necháme na pánvi zkaramelizovat cukr, přilijeme ocet a necháme ho odpařit.
3. Poté přilijeme vývar, přidáme hořčici, divoké koření a vše spolu provaříme alespoň 20 minut.
4. Hotový lák přecedíme a necháme vychladnout.
5. Brambory i se slupkou nakrájíme na tenká kolečka, přidáme nakrájené okurky, cibuli, nasekaný kopr, listovou petržel a vše zalijeme lákem a dochutíme solí, pepřem, octem a cukrem.
6. Hotový salát necháme přes noc odležet.
7. Bramborový salát podáváme s filetem z pstruha.

Chystáme

Vybrané akce Celostátní sítě pro venkov (více na szif.gov.cz/cs/venkov a na regionálních odborech, termíny se ještě mohou měnit):

Hradec Králové	Partnerská základna Celostátní sítě pro venkov NUTS 2 Severovýchod – společně 10 let	Setkání	14.–15. 1. 2026
Hradec Králové	Vesnice roku v Královéhradeckém kraji	Seminář s exkurzí	22.–23. 1. 2026
Hradec Králové	Manažerský večer zemědělců, potravinářů, venkova a místních samospráv	Prezentační aktivita	30. 1. 2026
Hradec Králové	Vesnice roku v Pardubickém kraji	Seminář s exkurzí	4.–5. 2. 2026
Opava	Masopustní zabijačka na Farmě ve vsi	Prezentační aktivita	14. 2. 2026
Hradec Králové	Vesnice roku v Pardubickém kraji	Seminář s exkurzí	25.–26. 2. 2026

